

Pionirji na obisku pri maršalu Titu

Beograd, 5. junija. — Ob proslavi »Dneva pionirjev« je sprejel maršal Tito večeraj popoldne v Belem dvoru približno 200 predstavnikov pionirskih organizacij iz vse države ter se je zadržal v razgovoru s njimi polni dve uri.

Pri prihodu je pozdravil pionir Ciril Bevc tovariša Tita v imenu jugoslovanskih pionirjev, nakar so delegati pionirjev ljudskih republik izročili tovarišu Titu darila, med drugimi album s slikami o delovanju pionirskih organizacij, model jadranskega letala — delo pionirjev in umetniško sliko.

Nato je kulturna umetniška skupina »Boško Buha« izvedla krajši umetniški program, pri katerem so nastopili pevski zbor, folklorna skupina, recitatorji in en solist z violino.

Po zaključku programa se je razvil med tovarišem Titom in pionirji pristen razgovor. Pionirji so mu pripovedovali o delovanju v svojih organizacijah in šolah in mu odgovarjali na stavljenja vprašanja. Tovariš Tito se je zanimal, kako se pionirji učijo in če drug drugemu pomagajo pri delu. Med razgovorom o kulturnem delu je govoril maršal Tito o pionirski organizaciji ter pohvalil pevski zbor kulturnoumetniške skupine »Boško Buha«, ki je zelo dobro nastudiran. Medtem ko se je maršal razgovarjal z eno skupino, je druga skupina pionirjev pričela plesati kozarško kolo, pri katerem so prepevali pionirski pesmi o Titu in o naši borbi.

Med predstavniki je bilo več pionirjev, ki so pretrpeli strahote med narodnoosvobodilno borbo. Eden pionirjev je oživel spomine na četrto sovražno ofenzivo. Dobro se spominja, kako je bilo tedaj, ko je bil star 6 let, skozi katere

kraje je tedaj hodil maršal Tito in vrhovni štab, spominja pa se tudi vseh pomembnih mest, kjer so se vršile velike borbe.

Tovariš Tito je pripovedoval pionirjem o naši borbi, ki je bila pravična ter je priporočal pionirjem, da se vzgajajo po njenih tradicijah.

Na vprašanje nekega pionirja o odnosih s sosednimi državami, je maršal odgovoril, da moramo do narodov sosednih držav gojiti ljubezen in prijateljstvo, ker za sedanje odnose med našimi državami niso krivi narodi teh držav, ampak njihovi voditelji.

Nekaj časa pred odhodom je približno 100 pionirjev zaplesalo kozarško kolo, nakar so prejeli pionirji od maršala Tita v dar knjige. Pionirji so se tovarišu Titu toplo zahvalili za darove, ki so jih prejeli, z njihovih lic pa je odsevalo veliko veselje, ker so imeli priložnost, da vidijo in da so se razgovarjali s svojim učiteljem in vodjo narodov Jugoslavije.

Ko se je poslavljajal od predstavnikov pionirjev Jugoslavije, je maršal Tito dejal:

Dragi otroci! Zelo sem srečen, ker sem vas mogel videti, predvsem pa, ker sem vas videl tako veselo. Žal mi je samo to, da ni prišlo danes še več pionirjev. Zato pa pošiljam po vas vsem pionirjem naše države svoje najsrčnejše pozdrave ter jim želim, kakor tudi vam, vsi srečo. Bodite pridni in učite se dobro, da se boste, ko boste odrasli, lahko posvetili vsem tistim raznim poklicem, ki so tako važni za našo državo. Bodite tudi v najmlajši dobri graditelji naše socialistične Jugoslavije.

(Tanjug)

Sporočilo Tanjuga o tajnem prehajanju albanskih granicarjev v Jugoslavijo

Beograd, 5. junija. Našim oblastem v Debru sta se prijavila 12. maja letos dva albanska granicarja, Ilija Todi Ramo, rojen 1918, leta v vasi Djuhas, okraj Lju-senjak, okrožje Berat, in Djon Nua Jaku, rojen 1928, leta v vasi Hajme, okraj in okrožje Skadar. Obadva sta pripadala Diviziji narodne obrambe Albanije.

Pobegla albanska granicarja poudarjata v svojih izjavah, da sta že večkrat mislila pobegniti v Jugoslavijo, vendar se jima je nudila možnost za to šele z njuno premeščitvijo na obmejni sektor Peškopija. Svojo namero sta izvedla 12. maja letos, ko ju je njuno poveljstvo določilo v patroljo za obhod meje. Albansko-jugoslovansko mejo sta prekoračila ob 3. uri jutraj in sta šele po večurni hoji našli na nekega kmeta, od katerega sta tudi dobila pojasnilo, kje leži Debar. V Debru sta se prijavila pravemu milicniku, ki sta ga srečala in ta jih je napotil v komando naših obmejnih oblasti. Oba albanska granicarja sta se prijavila našim oblastem oborožena s puškama, vsak izmed njiju pa je imel 45 nabojev.

Oba pobegla albanska granicarja sta izrazila svojo željo, da se jima omogoči, da ostaneta v Jugoslaviji vse do tle, dokler ne bodo upostavljeni dobri odnosi med Albanijo in Jugoslavijo. Svojo prošnjo sta poslala ljudskim oblastem, da se jima omogoči zaposlitev.

Medtem je ministristvo za zunanje zadeve FLRJ sprejelo 24. maja letos noto albanske vlade, ki trdi, da je ponotil med 12. in 13. majam t. l. neka skupina jugoslovanskih vojakov skrivaj prodrla na ozemlje LR Albanije na obmejnem sektorju Makelora (sektor Peškopija), kjer je napravila dve zasedi. Istega dne jutraj, pravi albanska nota, je bila neka albanska patrolja, v kateri sta bila vojaka Liliman Itia (zdi se, da albanska vlada ni točno vedela za pravo ime Ilije Todi Rama) in Djon Jaku, nenadoma napadena s strelji iz pušk in bombami po jugoslovanskih vojakih, ki so po tem napadu e silo odpeljali s seboj na jugoslovansko ozemlje omenjena dva albanska granicarja.

V noti se nadalje ugotavlja, da te predstavlja »zločin«, »kriminalni akt«, »kršitev ozemlja« itd. ter zahteva takojšnja izročitev »ugrabljenih« vojakov. Končno se v noti ultimativno zahteva naj jugoslovanska vlada odgovori v roku 48 ur, z grožnjo, da bo v nasprotnem primeru storila albanska vlada ustrezne ukrepe.

Ministristvo za zunanje zadeve FLRJ je zaradi žaljivega tona note, njeneg ultimativnega značaja in popolnoma izmišljenih vsebine istega dne noto vrnil poslaništvu Ljudske republike Albanije iz izjav k nam pobeglih albanskih granicarjev je jasno razvidno, da gre z njun prostovoljni prihod na ozemlje Jugoslavije, o čemer govori tako njihova želja, da se v Albanijo ne vrnejo do upostavitve prijateljskih odnosov med obema državama, kakor tudi njuna proš-

nja, da se jima omogoči zaposlitev v naši državi. To popolnoma demantirajo poljubne trditve, navedene v albanski noti ter odkriva metode, ki se jih poslužuje albanska vlada.

Takšno ravnanje albanske vlade dokazuje, kakšnih nizkotnih sredstev se poslužuje, da bi za vsako ceno obrekovala socialistično Jugoslavijo in poskušala izzvati sovražne občutke albanskega ljudstva proti naši državi, čeravno je to na škodo njegovih interesov. Albanska vlada je poskušala na podlagi popolnoma izmišljenih dejstev in laži konstruirati še en »obmejni incident«, ki bi ga zakrivila Jugoslavija.

Ta zadeva najjasneje dokazuje, kako albanska vlada in tisk fabricirata tako imenovane incidente na jugoslovansko-albanski meji, ki jih nato napihuje in zlorablja informbirojevski tisk v svoji sovražni gonji proti Jugoslaviji.

260 MLADINCEV - BRIGADIRJEV NA AVTOMOBILSKI CESTI SE JE ODLOČILO ZA DELO V RUDARSTVU

Raša, 5. junija. V raški rudnik je prišla skupina 260 mladincev-graditeljev avtomobile ceste »Bratstva in enotnosti«, ki so se odločili, da se bodo posvetili rudarstvu.

Več teh mladincev bo obiskovalo tri-letno rudarsko-industrijsko šolo, po zaključku te šole pa bodo najboljši dijaki lahko nadaljevali šolanje na rudarskem tehnikumu, ki je prav tako v Raši.

Svečana akademija ob začetku „Tedna tehnike“ v Beogradu

Na akademiji je govoril član Politbiroja CK KPJ Franc Leskošek

V soboto zvečer so priredili v Beogradu svečano akademijo v zvezi s »Tednom tehnike«, na kateri je govoril tov. Franc Leskošek, član Politbiroja CK KPJ in predsednik Centralnega odbora Ljudske tehnike.

Najprej je prikazal polkolonialni položaj in tehnično zaostalost bivše Jugoslavije ter težke življenjske in delovne pogoje delavskega razreda in delovnih kmetov. Poudaril je, da kapitalistični red ni sposoben razviti tehnike, ker monopolisti čuvajo patente, da bi obdržali monopolistične profite.

Nato je tov. Leskošek govoril o razvoju tehnike v novi Jugoslaviji. Poudaril je, da sta šele z zmago ljudske revolucije in graditvijo socializma dobili tehnika in znanost pri nas vso možnost razvoja. Petletni plan izraža to na tale način: »Dvigati znanost in tehniko na sodobno stopnjo; reorganizirati delo univerz, akademij znanosti, ustanov in srednjih šol; razviti znanstvene institute in obdelati program znanstveno raziskovalnih del vseh gospodarskih panog. Usmertiti njihovo delo na praktično reševanje znanstvenih in tehničnih problemov in na dvig sposobnosti strokovnih kadrov«. Velik polet, ki ga ima danes pri nas tehnika, se odraža v tisočih in tisočih racionalizatorskih in novatorskih predlogov ter dokazuje, da je postala tehnika stvar naširnih slojev delovnih ljudi. Naša Partija si je postavila nalogo, da ljudi tehnično vzgoji. To nalogo so prevzele naše nove šole in podobne ustanove, del te naloge je prevzela organizacija Ljudske tehnike.

Ljudska tehnika je enotna, prostovoljna, množična in patriotska družbena organizacija, ki skrbi za vsestransko tehnično vzgojo širokih ljudskih množic, pomaga jim, da obvladajo tehniko in tehnična sredstva, zlasti v letalstvu, avtomobilizmu in motociklizmu, v ladjedelništvu, v radijski tehniki in fototehniki. V okviru Ljudske tehnike dela danes Zrakoplovna zveza Jugoslavije, Avtomobilsko-motociklistična zveza Jugoslavije, Pomorska-ladijska zveza Jugoslavije, Zveza radijskih amaterjev Jugoslavije in Zveza fotoamaterjev Jugoslavije, ki razvijajo svoje delo v 200 društvih, 123 skupinah in krožkih po mestih in vaseh. V organizacijah Ljudske tehnike so skonstruirali prvi motocikel v naši državi, originalno aerodinamično karoserijo avtomobilov, visoko sposobna jadrna letala itd. Delo Ljudske tehnike je danes ogromnega pomena za naše gospodarstvo in za našo armado.

Da bi naša Partija še bolj množično seznanila ljudske množice s tehniko in z njenim pomenom za graditev socializma, je pripravila Teden tehnike. Namen tega tedna je, da ljudi praktično seznanja s tehniko in njeno uporabo, da dvigne raven tehnične kulture naših narodov, da poveča borbo za usposabljanje in nadaljnje izpopolnjevanje novih tehničnih kadrov, ki jih nujno potrebujemo naše gospodarstvo in naša armada, da pripeva k hitrejši mehanizaciji kmetijstva, k odločnejši uporabi tehnike v zadržnem gospodarstvu in v vsakdanjem kmečkem delu. V teku Tedna tehnike bo po vsej državi nad 110.000 strokovnih predavanj, 190 razstav in 509 akcij na vasi. V podjetjih in na deželi bodo ustanovili 142 klubov tehnike. V tem tednu se bo ljudem s pomočjo tiska, radia, filma itd. pojasnjevala vloga tehnike pri graditvi socializma. Delo za dvig tehnike v Tednu tehnike se bo lahko nadalje razvijalo, poglobljalo in izpopolnjevalo v organizaciji Ljudske tehnike. Zato je treba ljudi po radiu, tisku, filmu, s predavanji itd. seznanjati z razvojem in uspehi tehnike,

IZ DANASNJE STEVILKE:

Svečana akademija ob začetku »Tedna tehnike« v Beogradu.
Drugi plenum CK KP Srbije.
Francosko veleposlaništvo na Dunaju noče izdati vizumov delegaciji Osvobodilne fronte.
Fizkultura — Objave.

zlasti s tehniko, ki je potrebna socializmu. Ljudem je treba pojasniti zaostalost tehnike in stari Jugoslaviji kot odraz slabosti kapitalizma in jim dokazati potrebo zgraditve tehnike v novi Jugoslaviji. Posebno pozornost je treba posvetiti tehničnemu prevzganju ljudi na deželi, kar bo omogočilo hitrejšo socialistično rekonstrukcijo kmetijstva. Za izpolnitev te naloge mora Ljudska tehnika mobilizirati vse množične organizacije.

Danes imamo v naši državi vse materialne pogoje za zgraditev nove tehnike, zato pa potrebujemo ogromno število ljudi, zavednih graditeljev socializma, ki bodo to tehniko vodili. Za doseg tega že obstajajo realni pogoji, med katerimi je najpomembnejše ogromno navdušenje osvobojenega delovnega človeka, njegova volja po delu in njegova požrtvovalnost. Privaditi je treba ljudi, da se priučijo

tehniki, nakar bo vsakomur jasna realnost našega petletnega gospodarskega plana. Na ta način bomo prišli do tehnične inteligence iz vrst delavcev in kmetov, ki jo naša država nujno potrebuje. Za zgraditev socializma je potrebna nova tehnika, ki lahko nudi družbi več proizvodov in jo napravi bogatejšo, kot to more obstoječa tehnika v kapitalizmu. Tako tehniko pa morejo dati delavci, kmetje in intelektualni delavci, ki so tehniko toliko spoznali, da jo lahko izpopolnjujejo brez bojazni, da jim bo prinesla nesrečo kot v kapitalizmu, marveč nasprotno, boljše in kulturnejše življenje. Tako gibanje ljudi za izpopolnjevanje tehnike je gibanje novatorjev in racionalizatorjev. Za graditev socializma je potrebno, da zajame to gibanje čim širši krog delovnih ljudi, kar je tudi naloga organizacije Ljudske tehnike.

Včeraj je bila odprta centralna razstava „Tedna tehnike“ v Ljubljani

V nedeljo popoldne je glavni prirediteljni odbor Tedna tehnike odprl v dvorani Doma sindikatov v Ljubljani centralno razstavo »Tedna tehnike«.

»Tekmujemo za izdelovanje domačih konstrukcij, tekmujejo za izgradnjo tehniškega kadra in tehničnih sredstev! Tako bomo pospešili izgradnjo socializma in odgovorili na krivične obtožbe!« Tak je glavni napis v razstavnih dvoranah.

Četudi je na razstavi prikazan le del ustvarjalnosti naših najboljših delavcev, vendar dokazuje razstava, da smo že močno napredovali, da so v ljudskih množicah skrite neslutene ustvarjalne sile, ki v veliki meri prihajajo do izraza tudi v tehniki.

Mestno podjetje »Tesar« prikazuje nov način lesene predelne stene z obsejstransko parolito oblogo; ta gradnja je cenejša, hitrejša in uporabnejša, a tudi racionalnejša, ker se poraba lesa nadomesti z opeko.

Na razstavi je prikazano, pri kakšnih poljskih delih se v naprednem kmetijstvu uporablja traktor.

Zanimanje na razstavi vzbuja — tkalni stroj, ki je v pogonu. Morda se obiskovalcem zdi čudno, zakaj prav tkalni stroj, ki ni najmodernejši? Zakaj? Nešteto zastarelih tkalnih strojev, ki so jih še pred vojno uvažali pri nas, je danes neuporabnih. A delovno ljudstvo potrebuje obliko, perilo. Potrebni so nam tkalni stroji! Zato moramo, četudi zastarele tkalne stroje, znova usposobiti. »Remont«, podjetje Glavne direkcije tekstilne industrije v Kranju, popravlja stare tkalne stroje. In to delajo člani »Ljudske tehnike«. V kratkem bodo usposobili 200 tkalnih strojev za novo tekstilno tovarno na Primorskem.

Tovarna tehnic v Celju se bori za osamosvojitve od inozemstva. V bivši Jugoslaviji so uvažali celo zastarele vzvode za tehnice, danes jih izdelujejo sami; in še kontrolne aparate za vse vrste tehnic. Razstavljena je doma izdelana kontrolna tehnika z valjastimi uteži, z nosilnostjo 40.000 kg.

V tovarni »Elmac« Črnuče izdelujejo transformatorje nove konstrukcije. Ne-

kaj domačih proizvodov razstavljajo tudi Centralne rudarske delavnice v Trbovljah.

Tovarna »Titan« v Kamniku je ob pomoči »Ljudske tehnike« pričela izdelovati mnogo novih proizvodov, ki jih razstavlja.

Podjetje za vzdrževalna dela in proizvodno gramoz »Megrad« ima razstavljene modele modernih cest.

»Ljudska tehnika«, ki seznanja ljudi z novimi tehničnimi sredstvi, ki so potrebna za večjo proizvodnjo, iz dneva v dan zajema večje število ljudi. Tako si je direktor tovarne konzerv v Ljubljani tov. Suštar zamislil nov stroj na električni pogon, ki reže surovine za mesne konzerve. Načrt je napravil tov. Čarman, večkratni novator in racionalizator iz tovarne »Utensilije«. Z novim strojem, ki je razstavljen, se prihrani v primeri s prejšnjim ročnim delom — 95% časa. Prikazana je tudi nova mešalna mehnična priprava za lepljenje špecerjskih vrečk, ki je delo tov. Seklja Cirila, strojnika iz »Kuverte«. S strojem, ki enakomerno nanaša škrob na vrečke, bo letno prihranjeno nad 30.000 din.

Glavna direkcija usnjarske industrije LRS razstavlja vrsto racionalizacij, ki so jih v okviru »Ljudske tehnike« napravili delavci. Razstavljena je racionalizatorska priprava za strojno izdelovanje kolesnih sedežev. Za en sedež se pri novem načinu potrebuje 27 minut, pri starem pa — 120 minut. Z novim strojem bo zapozabljanje in lepljenje usnjenih jermenov hitrejšo, lažje in cenejše. Ta stroj sta izdelala racionalizatorja Vajt Vinko in Pavli Tine.

»Industrija obutve« prikazuje novi stroj za posevno rezanje opelnikov, ki ga že uporabljajo. Stroj si je zamislil tehnični vodja podjetja novator Mrsl Dragotin. Z novim strojem bo letno prihranjeno ca. 2000 kg spodnjega usnja.

Razstavljeno so še nešteti drugi tehnični izpolnjenosti predmeti, stroji in modeli. Vse to zgovorno priča, da je »Ljudska tehnika« zajela najširše množice delovnih ljudi, ki sodelujejo pri tehničnem dvigu našega gospodarstva.

V OKVIRU »TEDNA TEHNIKE« RAZSTAVLJAJO TUDI RADIOAMATERJI SLOVENIJE

Ljubljana, 5. junija.

Razstava Zveze radioamaterjev Slovenije, ki je bila danes popoldne odprta v Ljubljani, je razdeljena na dva dela, in sicer na izdelke naše radioamaterske in izdelke slovenskih radioamaterskih društev.

Izdelke naše radioindustrije razstavlja Inštitut za elektroizvedbo in tovarna »Iskra« iz Kranja. Med izdelki »Iskre« so zlasti številni in nešteti natančni merilni instrumenti, ki so potrebni pri izdelovanju in preizkušanju radio-sprejemnikov in radio-oddajnikov. Vsi izdelki so doma izdelani. Inštitut za elektroizvedbo prikazuje razne stroje za navijanje nihajnih tuljav in podobne aparate. Prikazan je tudi ves proces izdelovanja elektromagnetnih zvočnikov, ki so najnovejši, doma napravljeni. Poleg vseh aparatov in strojev je razstavljen tudi nekaj »dobrega orodja«.

Radioamaterske izdelke so razstavila radioamaterska društva (RAD) iz Ljubane, Maribora, Celja in Kranja.

A-tečajniki (tečajniki, ki morajo poznati vsaj osnove iz elektro- in radio-tehnike) razstavljajo dvocevne sprejemnike.

B-tečajniki, ki že globlje poznajo radio-tehniko, izdelujejo razne ojačevalce, azne merilne instrumente, ki so na razstavi prikazani. Ljubljanski radioamaterji B-tečaja so letos izdelali že 12 komadov Univerzalnih superjev.

Se večje uspehe dosegajo C-tečajniki. Razni merilni instrumenti za merjenje elektronke, za merjenje napetosti, uporov itd., ki so razstavljeni, to potrjujejo. Izdelujejo tudi komplicirane ojačevalce,

voltmetre in ampermetre za izmenični tok ter razne precizne stroje za navijanje transformatorjev. Zanimanje vzbuja tudi amaterski izdelek zvočnika ter doma izdelana preša za membrano. Prav tako pa tudi mali žepni sprejemnik na dve žepni bateriji.

Razstavljena je tudi nova konstrukcija kratkovalovnega primopredajnika, ki ima to prednost, da se ga hitro lahko popravi. Novi primopredajnik so izdelali v čast obletnice rojstnega dne maršala Tita.

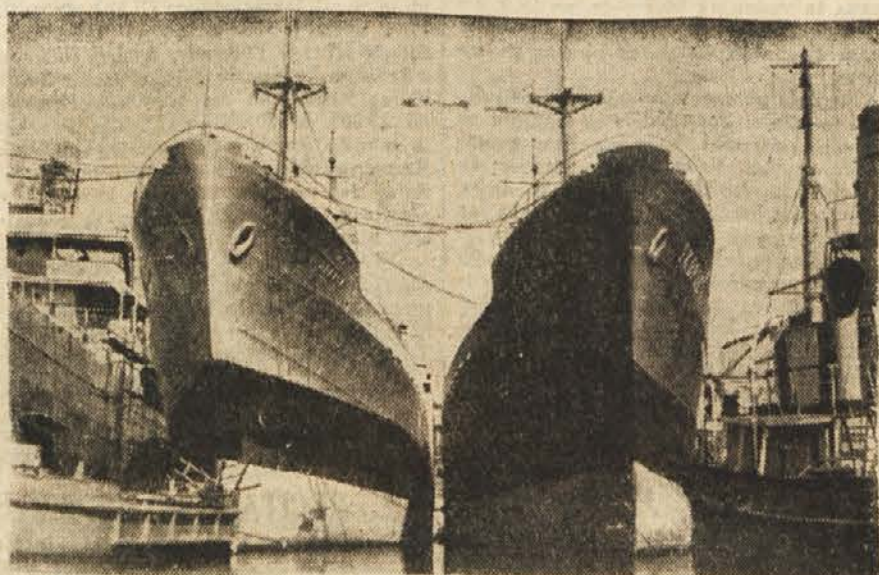
Nadalje so razstavljena dela radioamaterjev, ki izdelujejo razne oscilografe, ultrakratkovalovne oddajnike in »Philoskofe« (to je aparat za merjenje uporov, kapacitete kondenzatorjev in induktivitet tuljav). Član radioamaterskega društva iz Kranja tov. Vozel Mile razstavlja lastno konstrukcijo 6-cevne »Super«-sprejemnika, ki je dobil na zveznem radioamaterskem natečaju 10.000 din nagrade. Radioamaterji iz Ljubljane razstavljajo tudi novo primopredajno postajo za vzpostavlanje zveze jadranskega letala z zemljo.

Razstavljena je tudi ojačevalna naprava z usmerjevalcem in dvema ojačevalnima deloma, ki so jo napravili člani »Ljudske tehnike« radia Ljubljane. Posebnost na razstavi je še nova mešalna miza in 250 W oddajnik.

Poleg nešteti delov, tuljav, kondenzatorjev in novih konstrukcij radio-sprejemnikov so razstavljene tudi knjige in brošure, iz katerih člani radioamaterskih društev črpajo teoretično znanje.

Razstava Zveze radioamaterjev Slovenije prikazuje velik napredek, ki so ga dosegli člani radioamaterskih društev v okviru »Ljudske tehnike«.

DVE LADJI, KI SMO JIH IZDELALI DOMA

»Zagreb« in »Skopje« — dve ladji domače proizvodnje, ki so jih izdelali delavci ladjedelnice »3. maja«. — »Zagreb« bo kmalu krenil na prvo preizkusno potovanje

Kaj nudi država iznajditeljem, novatorjem in racionalizatorjem

Zvezna vlada je na podlagi pooblastila v zakonu o iznajdbah in tehničnih izpolnitvah izdala doslej uredbu o odškodninah, nagradah in ugodnostih, ki jih zagotavlja iznajditeljem, novatorjem in racionalizatorjem, torej vsem tistim, katerih iznajdba oziroma tehnična izpolnitev postane državna last z izdajo iznajditeljskega spričevala iznajditelju, novatorju ali racionalizatorju in racionalizatorjskega spričevala racionalizatorju.

Ta uredba torej neposredno konkretno materialne vrednosti, ki jih zagotavlja avtorjem iznajditeljske delavnosti zakon o iznajdbah in tehničnih izpolnitvah.

Ze iz naslova uredbe je razvidno, da moramo te materialne ugodnosti ločiti v tri kategorije: 1. odškodnine in 2. ugodnosti, ki jih iznajditelj, novator in racionalizator morajo sprejeti, medtem ko so 3. nagrade poleg obvezne odškodnine in ugodnosti res samo nagrade.

Najprej je treba poudariti določilo, da dobe iznajditelj, novator in racionalizator vse te pravice na podlagi izdanega iznajditeljskega spričevala, novatorske diplome in racionalizatorjskega spričevala, kadar je iznajdba oziroma tehnična izpolnitev sprejeta v uporabo. Če je uporaba iznajdbe odložena, ker za uporabo še ni ustreznih tehničnih možnosti, pa je vendar izdano iznajditeljsko spričevalo pred začetkom uporabe, pripada v takem primeru iznajditelju praviloma nagrada, ki mu jo podeljuje, ko se prične iznajdba uporabljati, vrata v odškodnino.

Odškodnina je, kot rečeno, obvezna s trenutkom, ko se prične iznajdba oziroma tehnična izpolnitev uporabljati. Ta odškodnina se določi na osnovi ugotovitve celotnega prihranka, ki se bo dosegel z uporabo iznajdbe v vseh panogah narodnega gospodarstva, s tehnično izpolnitvijo pa v tisti panogi gospodarstva, oziroma v tistem podjetju, v katerem je izpolnitev prišla na svet. Ta odškodnina osnova se ugotovi s tako imenovanim predračunom družbene rentabilnosti. Prihranek in dejanska koristnost (družbena rentabilnost), ki se doseže z uporabo iznajdbe oziroma tehnične izpolnitve, se izračunata za eno leto uporabe, in sicer v glavnem glede na tekoči plan.

Tako ugotovljeni predračun rentabilnosti je odškodninska osnova za vsako leto uporabe iznajdbe oziroma tehnične izpolnitve. Predračun rentabilnosti mora biti izračunan naprej v 15 dneh po sprejemu iznajdbe oz. tehnične izpolnitve v uporabo. Natančnejši predpisi o elementih, ki se upoštevajo pri ugotavljanju predračuna rentabilnosti in načina njegovega sestavljanja, ta uredba še ne predpisuje, temveč napoveduje za lo posebne predpise predsednika zvezne planske komisije.

Kot rečeno, je ugotovljena družbena rentabilnost samo osnova, na podlagi katere se določi konkretna višina odškodnine za iznajdbo, oziroma tehnično izpolnitev. Ta višina je določena v posebni razpredelnici, v kateri je določeno, da znaša pri družbeni rentabilnosti n. pr. 100.000 din odškodnina za iznajdbo 10% + 2500 din, torej skupno 12.500 din; pri novatorstvu 5% + 3250 din, skupno torej 8250 din; pri racionalizaciji 2,5% + 1750 dinarjev, torej skupno 4250 din. Konkretna višina odškodnine zavisi torej na eni strani od tega, ali gre za iznajdbo, za novatorstvo ali racionalizacijo, na drugi strani pa seveda od gospodarske pomembnosti in družbene koristnosti, ki je ugotovljena s predračunom rentabilnosti.

Za določitev odškodnine pristojni organ v posebnih primerih to odškodnino lahko poveča celo do 800%, če se z upo-

rabo iznajdbe oziroma tehnične izpolnitve zmanjša uvoz ali poveča izvoz (v tem primeru do 100%) in če se doseže znatna pospešitev ureditve gospodarskega plana. Poleg tega je možen še poseben dodatek od 10-80%, če se predlože skupaj s predlogom tehnični projekti, delavniške risbe in modeli.

Trajanje in izplačilo. Pravica do ugotovljene odškodnine pripada avtorju, dokler se iznajdba oziroma tehnična izpolnitev uporablja, in sicer za iznajdbo do 15 let, za tehnično izpolnitev pa tri leta. Toda zvezna, oziroma republiška uprava za iznajdbe lahko objavi, da je iznajdba oziroma tehnična izpolnitev zaradi splošnega napredka tehnike nadkriljena, še preden pretečejo omenjeni roki. Na drugi strani pa predsednik zvezne planske komisije lahko podaljša roke iz prednjega odstavka, če se sprejeta iznajdba oziroma tehnična izpolnitev uporablja daljši čas.

Upravičenec do odškodnine lahko zahteva, da se mu odškodnina izplača v enkratnem znesku. V tem primeru se odškodnina za iznajdbo izračuna tako, da se seštevek petletne odškodnine zmanjša za največ 40%, za tehnično izpolnitev pa dveletne odškodnine za največ 15%. Odškodnina v enkratnem znesku se sme izplačati največ do zneska 200.000 din. Ostanek se vplača v Narodno banko na ime avtorja, ki lahko nato vsako leto dvigne do 200.000 din, dokler zneska ne izčrpa. Zvezni minister za finance pa lahko dovoli, da se naenkrat izplača tudi večji znesek.

Kdo ugotovi odškodninsko osnovo (družbeno rentabilnost)? Za iznajdbo — ministrstvo ali komite zvezne vlade, republiško ministrstvo za komunale zadeve oziroma glavna zadržna zveza, v katere pristojnost spada določena iznajdba po svoji naravi in namenu.

Za tehnično izpolnitev — državno gospodarsko podjetje, ustanova oziroma urad (ministrstvo, direkcija, ljudski odbor) ali organ, ki ga določi republiška zadržna zveza ali vodilni organ, ki je pristojen za podjetje in ustanove družbenih organizacij, glede na to, kje je tehnična izpolnitev sprejeta in uporabljena. Ti organi določijo tudi višino plačila odškodnine, ne glede na to, kje se iznajdba oziroma tehnična izpolnitev uporablja.

Ugodnosti. Druga kategorija koristi, ki jih avtorji iznajdb in tehničnih izpolnitev obvezno prejemajo, so tako imenovane ugodnosti, ki zajemajo pravico do dodatne preskrbe za določeni čas, pravico do plačaneja daljšega letnega dopusta preko rednega in še druge ugodnosti, ki jih predpiše predsednik zvezne planske komisije v soglasju s pristojnimi zveznimi ministri.

Iznajditelji, novatorji in racionalizatorji imajo pravico do dodatne preskrbe po veljavnih predpisih za udarnike, in sicer: tisti, ki jim je priznana denarna odškodnina do 10.000 din — 3 mesece; tisti, ki prejemajo odškodnino od 10.000 do 20.000 din — 6 mesecev; do 50.000 din — 9 mesecev in nad 50.000 din — dokler prejemajo odškodnino.

Uredba izrecno pooblašča predsednika zvezne planske komisije, da sme predpisati tudi sam večje ugodnosti ter posebej iznajditeljem in avtorjem tehničnih izpolnitev povečati individualne ugodnosti.

Dopusti: Iznajditelj ima pravico do plačaneja letnega dopusta, ki je za 10 do 30 dni daljši od rednega, in sicer v vsakem koledarskem letu, v katerem ima pravico do odškodnine. Novator ima pravico do plačaneja letnega dopusta, ki je za 8-20 dni daljši od rednega, toda le

v tistem letu, v katerem je dosegel ta naslov.

Racionalizator ima pravico do letnega dopusta, ki je daljši za 5-15 dni od rednega in prav tako le v tistem letu, ko je dosegel ta naslov.

Iznajditelji, novatorji in racionalizatorji se pošiljajo na letni dopust predvsem na račun podjetja ali pa po odločbi pristojne sindikalne organizacije.

Nagrade. Tretja vrsta koristi so nagrade, ki se dajejo v denarju in v darilih večje ali manjše vrednosti. Nagrade se dajo zlasti takrat, kadar gre za pomembnejše prispevke k tehničnemu razvoju, pa tudi v primerih, ko ne moremo govoriti o iznajdbi ali pravi tehnični izpolnitvi, n. pr. delavcem, uslužbencom in nameščencem, ki prenašajo delovne skušnjave iz drugih gospodarskih panog z naprednejšo tehniko in organizacijo dela, oziroma iz takih podjetij, iz strokovne literature, tiska in temu podobno v podjetje, v katerem delajo. Skratka, nagrade se daje tudi za veliko iniciativnost, ki ima za namen izboljšanje tehnološkega procesa tudi brez samostojnih prispevkov k modernizaciji. Posebej določa uredba nagrade tistim delavcem, uslužbencom in nameščencem, ki na svojih delovnih mestih z iznajdbami in tehničnimi izpolnitvami prispevajo k izpolnitvi proizvodnje, ne da bi za to zahtevali varstvo svojih pravic, ki jim po zakonu pripadajo (naslov, odškodnina, ugodnosti). Nagrado daje podjetje, ustanova ali urad, ki iznajdbo oziroma tehnično izpolnitev uporablja, toda nadrejeni organi, predvsem ministrstva, jim lahko omeje pravico dajanja nagrade. Nagrado v darilu večje vrednosti, kot je n. pr. hiša za stanovanje, za letovišče, vila, avtomobil in podobno, lahko da iznajditelju ali novatorju samo zvezna ali republiška vlada.

Nagrade se izplačujejo iz sredstev, ki so namenjena za nagradjevanje, oziroma iz sklada vodstva podjetja ali gospodarske enote. Vsekakor je važno določilo, ki se nanaša na tiste iznajditelje in novatorje, katerih iznajdbe oziroma tehnične izpolnitve so se pričele uporabljati pred uveljavitvijo obravnavane uredbe. Če se te iznajdbe oziroma tehnične izpolnitve uporabljajo še po uveljavitvi uredbe, se lahko prizna pravica do odškodnine avtorjem po njenih predpisih, če to zahtevajo, v 6 mesecih po njeni uveljavitvi. Za iznajditelje in novatorje se štejejo samo avtorji iznajdb in tehničnih izpolnitev v smislu zakona o iznajdbah in tehničnih izpolnitvah. Uredba, ki jo obravnavamo, je izšla v Uradnem listu FLRJ št. 40 z dne 11. maja 1949 in stopi v veljavo 30. dan po objavi, to je 11. VI. 1949.

Določila te uredbe dokazujejo ne samo, da naša država posveča vso skrb in pozornost razvoju tehnike kot enemu važnih temeljev za naglo rast našega blagostanja, ampak dokazujejo predvsem, da bogato odškoduje in nagraduje tiste, ki jo v tem njenem stremeljenju najbolj podpirajo.

V dravograjskem okraju je pet obdelovalnih zadrug

V dravograjskem okraju so doslej delovale le tri starejše obdelovalne zadruge, »Prežihova«, »Židankova« in »Jaskova«, ki so se le počasi krepile.

Ob koncu maja so ustanovili obdelovalno zadruzo na Muti ob Dravi. Zdržilo se je enajst kmečkih družin. Zadruga ima 54 ha zemlje, 18 glav goveje živine in več strojev. Pred tednom dni pa so ustanovili zadruzo v Lokavici. Tam je prej delovala zadržna ekonomija.

Drevi bo v Filharmonični dvorani recitacijski večer hrvatskih književnikov

Ljubljana, 5. junija.

Hrvatski književniki, ki so te dni na obisku v Sloveniji, bodo imeli danes večer v veliki filharmonični dvorani literarni večer, na katerem bodo brali iz svojih del. Delegacijo sestavljajo vidnejši predstavniki hrvatske književnosti.

Marin Franičević, podpredsednik Društva hrvatskih književnikov in odgovorni urednik »Republike«, se je rodil 1911. leta v Vrsniku na otoku Hvaru. Učiteljske je obiskoval v Šibeniku, višjo pedagoško šolo pa v Zagrebu, kjer je sedaj tudi profesor. Leta 1937 je izdal svoje pesmi v zbirki »Pot v novo mesto«. V tej kakor tudi v svoji drugi zbirki »Na poljih in poteh« opeva v čakavščini motive iz svojih rodni krajev, ter je še pod vplivom Krleža in nekaterih drugih pesnikov, od katerih je predvsem povzel obliko. Med vojno je začel pisati krajše stvari in se povsem osvobodil vplivov. Izdal je po osvoboditvi zbirke »Zvezda nad planino« (1945), v čakavščini »Govorjenje Mikole Trudnega« (1946) in »Vrtni borca« (1947). V vseh teh pesmih prevladuje tematika iz narodnoosvobodilne borbe, posebno dobra pa je »Govorjenje Mikole Trudnega«, v kateri simbolizirno opeva trpljenje in borbo hrvatskega ljudstva. Franičević je razen po svojih pesmih znan tudi po svojih kritikah in esejih, ki jih je lansko leto v zbirki »Pisatelj in problem« izdal »Kultura«.

Joža Horvat se je rodil v Kotoru 1915. leta, sedaj živi v Zagrebu in ureja »Hrvatsko kolo«. Pred vojno je poskušal z romanom, med vojno pa je pisal novele, humoreske in kot sodelavec »Naprijeda« razne članke. Njegova nova proza je zorela v narodnoosvobodilni borbi. Po osvoboditvi je izdal zbirko novel »Za zmago« in nato napisal komedijo »Prej pred nosom«, ki je doživela v zagrebškem Narodnem gledališču nad 70 predstav, igrali so jo na raznih ljudskih odrih že tudi pri nas. Piše tudi scenarije, film »Zastava«, ki ga enajst po njegovem scenariju, bo v kratkem gotov. V kratkem bo tudi krstna predstava njegove nove drame s tematiko iz 1941. leta »Razpade«.

Jure Kaštelan je najmlajši član delegacije hrvatskih književnikov. Rodil se je v vasi Zakučac leta 1919. Pred vojno je izdal pesniško zbirko »Rdeči konj«.

ki je bila zaplenjena. Po vojni imajo in objavljajo svoje pesmi v revijah. Imajo ga za najboljšega pesnika njegove generacije. Posebno dober je njegov ciklus pesmi »Tifusari« s tematiko iz narodnoosvobodilne vojne.

Slavko Kolar, predsednik Društva hrvatskih književnikov, se je rodil 1891 v Paležniku v Slavoniji. Gimnazijo je obiskoval v Zagrebu. Višjo gospodarsko šolo pa v Krizevcih. Služboval je kot agronom v raznih krajih Hrvatske. Kolar je eden najvidnejših prozaistov med obema svetovnjima vojnama in slovi kot najboljši sodobni humorist in satirik v jugoslovanski književnosti. Svoja dela je začel objavljati že 1913. leta v zagrebškem »Savremenuku«. Ob koncu prve svetovne vojne je izšla njegova knjiga »Nasmehane pripovedi« (1917). Po daljšem preselstvu je izdal knjigo humorističnih novel »Ali smo, ali nismo« (1933), nato pa svojo najboljšo zbirko novel »Mi smo za pravico«. Po vojni je objavil zbirko »Nazaj v naša tla«. V zagrebškem gledališču igrajo njegovo dramo »Sedmorica v kleti«. Kolar je v svojih delih v glavnem prikazoval hrvatsko malomeščanstvo, posebno pa še rad je motive za svoja dela jemal iz vasi.

Gustav Krklec, ki je eden najtenkočutnejših hrvatskih lirikov in eden najboljših prevajalcev vezane besede, se je rodil v Udbini v Liki 1899. leta. Izdal je celo vrsto pesniških zbirk in mnogo prevajal iz ruščine, bolgarščine, češčine in slovenščine (Miško Kranjec, »Prostor na soncu«, Prešernov »Sonetni venec« in Zupančičev »Ciciban«). Sodeloval je pri več naprednih listih. Po vojni je izdal »Zapis o zemlji«, v katerem je obdelal vojno obdobje in narodnoosvobodilno borbo.

Vladimir Popović, podpredsednik Društva hrvatskih književnikov, se je rodil v Zagrebu 1910. leta. Pred vojno je pisal pesmi, polne pesimizma in jih objavljaval v »Savremenuku«. Med vojno (v partizane je stopil 1941. leta) se je pesimizma otresel in objavljati svoja dela v raznih partizanskih publikacijah. Njegova najboljša stvar je pesem »Oči«. Pomemben je tudi ciklus »Brigada i zavičaj«. Pesniške zbirke se dosedaj ni izdal. Piše tudi eseje in kritike. Velja za enega najboljših hrvatskih pesnikov.

Hrvatski književniki ob prihodu v Ljubljano

Iz živalskega sveta

Kako živali zbirajo in izkoriščajo odpadke

Tudi v prosti naravi ima zbiranje in izkoriščanje odpadkov precejšen pomen. Kaj so gospodarski odpadki, ve že vsak pionirček, ko nabira staro železje, čunje, baker, gumij, steklo itd. torej industrijske izdelke, ki so obrabljeni in razpadli, toda po predhodni obdelavi še vedno uporabljivi kot surovine.

V prosti naravi gre za precej drugačne predmete. Vsa snov, tako izredno pestra in raznolična, iz katere so zgrajeni rastlinski in živalski organizmi, postane deloma že v življenju rastlin ali živali popolnoma pa po njihovi smrti organski odpadki. V odpadkih, zlasti pa ob smrti nastalih razpadlinah, je veliko snovi, ki imajo še precejšnjo hranilno vrednost za druge organizme. V borbi za obstoj, v iskanju novih še neizkoriščenih življenjskih možnosti se je mnogo živalskih vrst in celo celih skupin vrst specializiralo za prehrano na račun takih organskih odpadkov.

V nasprotju z razmerami v človeški družbi, kjer igra zbiranje in izkoriščanje odpadkov v narodnem gospodarstvu podrejeno vlogo, pa ima v naravi, zlasti morski ali sladki vodi preživljanje na račun organskih odpadkov velik pomen. Jasno pa je, če je mnogo odpadkov, mora biti še veliko več organizmov, ki odpadke proizvajajo. To so neštete vrste živali, ki se prehranjujejo prav na osnovni in prvotni način živalskega tipa prehranjevanja, t. j. na račun rastlin (rastlinojedi).

Le malo manj je živalskih vrst različnega tipa zgradbe, ki so se prilagodile bolj racionalnemu načinu prehranjevanja, krepkejši hrani, ki jo predstavljajo same živali (mesejedi). Prehod k mesni ali vsaj mešani hrani je pogostoma dovedel do naprednejšega razvoja, ker preiskrba živalskega hraniva zahteva višjo stopnjo organizacije (boljša čutila, večja urnost).

Tretji nič manj pomemben izvor organskih odpadkov nudijo številnim živalskim

vrstam rastline po svoji smrti ali razkroju. V prsti travnikov in gozdov, ter na dnu jezer in morja je vse polno več ali manj zdrobljenih rastlinskih ostankov, ki jih živali pri iskanju hrane niso mogle prezeeti.

Med rastlinojedi in mesejedi so različni specialisti. Tako nekatere živali n. pr. na hrastu grizejo liste (različne gosonice), druge sesajo sokove iz vejic (listne ušice), tretje se preživljajo na koreninah (korenenske osece, pogostoma le drugi rod listnih osic), četrte rujejo pod skorjo (lubadarji), peti v lesu (strigosi), šesti zobjeje semena (soja) itd. Le na ta način se je mogla razviti tako velika množica različnih vrst. Tudi za mesejede velja podobno. Poznamo med njimi specialiste, ki so se vrgli celo na nežive dele telesa ali njihove izločke (sluzi na koži rib, perje ptic, vosek čebel itd.) Prav veliko število vrst iz najrazličnejši skupin živali je prešlo na zajedavski način življenja tako, da se od časa do časa ali stalno

Nekaj najbolj navadnih zbiralcev organskih odpadkov, živečih v mikvi morskoga dna, ki jo z odpadki vred požirajo. Od leve na desno: rakovica, »črva« ali arenikola s svojim črki. U podobnim rovom, školjka srčanka in v mikvi rijoči sivi ježek.

naseljujejo na večje živali in se na njihov račun preživljajo.

Izkoriščevalci odpadkov oziroma razpadlih organizmov se tudi precej razlikujejo po specialnem načinu preživljanja; vendar je ta raznolikost nekoliko manj pestra. Na splošno lahko razlikujemo dva osnovna tipa. Prvi se je preselil v mehka tla, bogata na organskih razpadlinah, kjer enostavno požira pret (zemljo), če gre za kopno bodisi pa vrta skozi mivko, fini pesek ali grez na dnu morja in sladkih voda, ter se pri tem hrani. Naloga črevesa je, da prebavi, kar je hranljivo in tega ni tako malo. Vsakdo je že pri kopanju zemlje videl, koliko je deževnikov v mastni preti. V mivki ali na njenem površju in v grezu morja ter jezer se preživlja veliko število živali s požiranjem »suhega« materiala. Brizgači (holoturije ali moreke kumare), ježki, različni črvi so živ dokaz, da se tudi na ta način moremo zelo lepo izhajati.

Drug osnovni tip se bolj potrpežljiv in pridnih zbiralec organskih drobcev je tisti, ki sedi na enem in istem mestu ter preceja vodo s pomočjo vodnega toka ali vrtinca, ki ga delajo drobčkane, zato pa zelo številne migetalka. V vodi ob dnu pa je vedno nekaj organskega prahu; temu se še primešajo za nameček zelo drobčkani živi organizmi (bakterije, prarastline in prazivali) in tako se sčasoma nabere zadostno za borni zalogaj. Tak način preživljanja je seveda mogoč le v vodi in ne zahteva posebne urnosti; to pa ima za posledico poenostavitev telesne organizacije. Četudi različnega izvora, saj so se razvili ti sedeči zbiralci iz različnih tipov rastlinojedov in mesejedov, si postanejo sčasoma zelo podobni t. j. cvetličam slični ali polipoidni; okrog ust jim rastejo v ventek razporejeni izrastki, porašči z migetalkami, telo postane vrčaste oblike in je zaščiteni bodisi s cevjo, lupino, sluzjo ali odporni pokrovnico. Nekateri take živali uporabljajo v ta namen tudi material ali celo lastne iztrebke.

Na ogromnih predelih površja Zemlje je prehranjevanje na račun organskih odpadkov postalo celo glavni vir življenja.

To je zlasti v oceanskih mračnih globinah, kjer ni rastlin, teh producentov organske snovi. Zivalstvo v velikih globinah, v kolikor niso to roparske vrste, ki se preživljajo na račun krotkih zbiralcev odpadkov, živi le od organskega materiala, ki se venomer kot rahel dežek pogreza iz zgornjih svetlin, zato tudi produktivnih plastj na dno.

Podobno je s podzemnim (jamskim) zivalstvom, ki je tudi navezano le na zbiranje organskih odpadkov nadzemskega izvora. Kakor v globinah morja tako so se tudi v jamah in razpokah zemeljske skorje nekatere vrste specializirale za požiranje ali tudi zajedanje zbiralskih vrst.

Cvetki rdeče barve podobni »črvi« ceverkar. Živi v beli apnenasti cevki, pritrjeni na dnu morja. Okrog ust ima »krono« škrgam podobnih nitk, ki so tudi obrabse z migetalkami in služijo precejanju morske vode. — Na desni strani pa sta dve vrsti kotalčnikov, ki živita v sladkih vodah, pritrjeni na trdnem dnu; levi kotalčnik ima zaščitno cevko zgrajeno iz kroglic lastnih izmečkov, desni pa sluzasti ovoj. Izrastki na sprednjem koncu telesa so obrabse z migetalkami, ki povzročajo vrtince vode, iz katere si živalice izcejujejo drobne, za nje užitne odpadke.

Zbiralci odpadkov so torej sami postali hrana mesejedov in s tem nov člen v dolgi verigi (kroženju) snovi v naravi. V morju so zlasti prosto plavajoči mladici, planktonske ličinke — po svoji obliki, zgradbi in načinu življenja precej različne od svojih odraslih staršev — pomemben činitelj v splošni ekonomiji; ti služijo za hrano različnim drugim mesejednim tipom, med njimi tudi mladim ribicam in na ta način prispevajo tudi k prehrani ljudstva.

Po črevesih zbiralec organskih drobcev se večkrat pretaka material, ki je že potoval skozi črevesa marekatere druge vrste. Številne živalske vrste se sploh prehranjujejo le z iztrebki drugih vrst. Na kopnem je zlasti veliko žuželk, teh najštevilnejših specialistov, ki so na ta način rešili problem svoje obstoja.

S tem, da so v prah zdobljeni deli organizmov (t. j. detritus) šli skozi črevo živali, ni njihova vloga v naravi končana. Njihovih iztrebkov in še nepopolno izkoriščenih odpadkov se lotevajo mirijade bakterij, ki so zmogne na svojevrstem zopet zelo specialističen način iztrgati iz odpadkov še zadnje sledove za organizme razpoložljive kemične energije. Če bi mislili, da je s tem res konec sprememb in kroženja snovi bi se zmotili. Kroženje snovi je ravno v tem, da mu ni konca, kakor ga tudi krog nima. Nekaj hranljivega organskega materiala so že živali izrabile do te mere, da so ga razkrojile do stopnje anorganskih, v vodi topljivih snovi, alj do stopnje plina (ogljikov dvokisi); te snovi pa uporabljajo rastline, zlasti zeleno pobarvane, kot hrano za pridelovanje novih organskih snovi. Ostalo predelajo različne bakterije do najnižje stopnje anorganskih spojin, ki jih v vodi raztopljene zopet vsrkavajo koreninice ali iz zraka lieti zelenih rastlin.

Vse kar smo mogli na tem tako omejenem prostoru navesti iz velikega poglavja o ekologiji živali, ki žive na račun organskih odpadkov in jih vztrajno zbirajo, nudi samo blede sliko resnične raznolikosti in medsebojne povezanosti organizmov, rezultata izredno dolgotrajnega razvoja življenja.

Dr. Jovan Hadži.

Plavalni dvoboj Jugoslavija : Avstrija 69 : 45

Zagreb 5. junija. — Danes je bil v Zagrebu drugi dan plavalnega dvoboja Jugoslavija : Avstrija. Kakor včeraj, tako so tudi danes jugoslovanski plavalci do- stojno reprezentirali jugoslovanski pla- valni šport ter odločili dvoboj v svojo korist z rezultatom 69:45 (brez skokov). Zaradi slabega vremena je bilo tekmo- vanje v skokih prekinjeno ter se bo na- daljevalo jutri ob 10 dopoldne. Rezultati v posameznih disciplinah so bili na- slednji:

400 m prosto: 1. Ilić (J) 5:01,0. 2. Ma- rijan Stipetić (J) 5:02,9. 3. Bohuslav (A) 5:33,1. 4. Friedenthal (A) 5:43,9.

100 m hrbtno: 1. Kopellstädter (A) 1:10,4. 2. Škanata (J) 1:15,1. 3. Marijan Stipetić (J) 1:15,1. 4. Pessl (A) 1:21,4. 200 m prsno: 1. Pavlicek (A) 2:48,6. 2. Barbieri (J) 2:53,9. 3. Ljepotica (J) 2:57,4. 4. Avgustin (A) 2:58,4.

Stafeta 4 x 200 m prosto: 1. Jugosla- vija (Gösel, Ilić, Marijan Stipetić, Vidović) 9:30,1. 2. Avstrija (Loy, Friedenthal, Kopellstädter, Reiner) 10:28,6.

Skoki. — Za Jugoslavijo sta skakala Frane Pribošek in Jože Dobrin, za Av- strijo pa Lipa in Steinweger. Vsi štirje skakalci-representanti so pokazali lep stil skakanja ter se do prekinitve takole raz-

vrstili: 1. Lipa 77,15 t. 2. Pribošek (J) 60,03 t. 3. Steinweger 58,28 t. 4. Dobrin (J) 54,26 t.

Današnja tekma v waterpoolu, ki se je končala z zmago Jugoslavije z rezul- tatom 4:2, se ni točkovala. Obe repre- zentanci sta nastopili s istimi igralci ka- kor včeraj, le namesto vratarja Kovačiča je danes nastopil Amšel. Gole za Jugo- slavijo sta zabila Saša Strmac 3 in Lovro Štakula enega. Sodiš je zelo dobro Mar- cheti iz Milana.

Končni rezultat plavalnega dvoboja Jugoslavija : Avstrija (brez skokov) je 69:45.

NOGOMET

SC Lausanne : Crvena zvezda 1:1 (1:0)

Lausanne, 5. junija. — Crvena zvezda je danes odigrala četirto tekmo na gosto- vanju v Švici. Kljub premoči Zvezde je Lausanne dosegla vodilni gol že v prvem polčasu. Crvena zvezda je v drugem pol- času izenačila. Vendar zaradi dobre obrambe švicarskega moštva ni dosegla zmagovitega gola.

Ordred : Jadran 2:0 (0:0)

Na igrišču Jadrana sta se včeraj srečala slovenski zastopnik v zvezni ligi Ordred ter Jadran iz druge nogometne slovenske skupine. Tekma je bila veskrozi zanimiva, posebno še v prvem polčasu.

Moštvi sta bili enakovredni, le v drug- em polčasu je imel Ordred lahno premoč. Prvi del igre je potekel brez gola, v drug- em polčasu pa je Kumar zabil dva gola, in sicer v 38. in 41. minuti.

Pri Ordredu so dobro zaigrali Lesjak, Pi- skar ter Keržan, pri Jadranu pa Fajon, Nagode S. ter vratar Silev.

Tekmo je pred 3000 gledalci sodil Erlih. V predmetni so mladinci Ordreda prem- agali mladince Jadrana s 4:2.

NOČNA NOGOMETNA TEKMA

Milicionar : Železničar 2:1

DRŽAVNA KOŠARKASKA LIGA

Enotnost zmagala — Želez- ničar izgubil

Ljubljana, 5. junija. Danes sta bili tu odigrani dve tekmi za državno prvenstvo. Mladost : ŽELEZNIČAR 26:25

V prvi tekmi sta se srečali vrsti Mladost iz Zagreba in Železničar iz Ljubljane. Kljub temu, da smo bili prepričani, da bo naš slovenski predstavnik zaigral tako, kot smo od njega upravičeno pričakovali, se je s podcenjevanjem lotil nasprotnika. Zagrebčani so temu primerno zaigrali in kljub forsiranju hitre igre s strani Železničarja zasluženo zmagali s pol koše prednosti 26:25 (15:12).

ENOTNOST : MILICIONAR 33:21

Drugo srečanje je bilo na Stadionu, kjer se je Enotnost v 4. kolu srečala z Milicio- narjem iz Sarajeva. V enakovredni igri so bili Ljubljani nekoliko močnejši. Sa- rajevčani so igrali predvsem v drugem pol- času borbeno in koristno. Niso pa dovolj okretali pod košem, a čimer zapravijo mar- kantsko lepo podano žogo. Pomanjkanje preciznosti pri metih na koš se vidi tudi v 16 zgrešenih osebnih metih.

Enotnost je igrala mirno in koristno. V rahli premoči in s posameznimi koristno za- ključnimi akcijami je s ključnimi igralci zasluženo zmagala z rezultatom 33:21 (16:12).

Tekmo sta dobro vodila Colović iz Beo- grada ter Silvan iz Reke.

CRVENA ZVEZDA : JEDINSTVO 56:37

PARTIZAN : PROLETER 58:29

— ★ —

KOLESARSKO CESTNO PRVEN- STVO FLRJ

Zmagal Strain (Hrvatska), Polak (Slovenija) peti

Zagreb, 5. junija. Danes je bilo cestno kolesarsko prvenstvo FLRJ. Tekmovalci so člani in mladinci. Proga je bila dolga 200 km in je vodila iz Zagreba čez Sotve in Varaždin do Ormoža in od tu po isti progi nazaj na stadion Dinama v Maksi- miru, kjer je bil po enem krogu vozniki cilji. Mladinci so vozili po isti progi do Ormoža, kjer je bil cilj.

Ker je bilo število tekmovalcev omeje- no, so nastopili le najboljši iz vse države. To se je videlo tudi po sami dirki, ki so jo vzdržali do konca skoraj vsi mladinci. Na cilju je prispelo istočasno 20 mladincev, tako da je bilo mogoče določiti le prvih šest, ostalih 13 pa so ocenili skupno na sedmo mesto. Potek in rezultat današ- njega tekmovanja kaže, da imamo v kole- sarski pri mladinah dober nastop.

Skupno se startalo na 100 km dolgi progi 41 mladincev. Rezultati: 1. Boser Ivan (Milicionar, Beograd) 2:55,4 (povprečna brzina 34,140). 2. Bajlo Josip (Zadar), 3. Vi- dali Ljubo (Železničar, Ljubljana), 4. Stanko Stjepan (Jedinstvo, Zagreb), 5. Bu- latović Radoje (Metalac, Beograd), 6. Ci- ger Josip (Spartak, Subotica). Med osta- limi so prispeli v prvi skupini tudi Perno Vinko, Kastello Rado in Zamokar Zve- ne (vsi Železničar, Ljubljana), 26. je prispel na cilj Vidmar Boris (Železničar, Lj.) v času 3:20, 14. Slovenski vozači Vovk (Krim), Valentinič (Železničar, Lj.), Arnske (Kla- divar, Celje) so morali zaradi okvar in padcev odstopiti.

Članov je startalo 33. V začetku je bila dirka zelo ostrá, toda že pri 60 km se je odzračevala vroča atmosfera. V nadaljnjih 140 km je še povečalo razliko in je privozil celih 15 minut pred ostalimi prvi na cilj. Dosegel je čas 5:45,45 in pov- prečna hitrost 34,8 km. Ostali vozači so vo- zili v strnjeni skupini. V začetku so po- skušali dohiteti Straina, vendar so pozneje v hitrosti popustili. Vozači Zorič, Varga, Bat, Poredski in Solman so se sicer zad- nih 20 km pred ciljem skušali odtrgati od skupine, vendar jim to ni uspelo. Na cilj je 15 minut za Strainom prispela sku- pina 17 vozačev. Sam plasman se je od- ločil šele v zadnjem krogu na dirkašči, in sicer: 1. Strain 5:45,45 (34,8 km), 2. Po- redski (Jedinstvo, Zagreb) 6:01,00 (33,2 km), 3. Solman (Jedinstvo, Zagreb), 4. Birol (Pulj), 5. Polak (Krim, Lj.), 6. Bat (Par- tizan), 7. Rozman (Polet, Mrb), 8. Zorič (Metalac, Beograd), 9. Varga (Partizan), 10. Ježič (Milicionar, Beograd), 11. Todorovič (Metalac, Beograd), 12. Crnobrija (Milicio- nar, Bgd), 13. Borsl Carlo (Pulj), 14. Va- lant (Polet, Mrb), 15. Mauri (Pulj). Za prvo skupino je prispela skupina 5 vozačev z Grajzerjem (Krim, Ljubljana) na čelu v času 6:18,45. Ostala slovenska vozača Usar, Godnič (oba Krim) sta morala odstopiti zaradi defektov. Od 33 vozačev jih je pri- spelo na cilj 30.

Inž. Šof.

Mladinsko prvenstvo FLRJ v rokometu

Zagreb, 5. junija. — Danes je bilo s tek- mami Srbija : Makedonija 12:0 ter Bosna in Hercegovina : Slovenija 1:1 zaključeno mla- dinsko prvenstvo Jugoslavije v rokometu. Plasman je nastal iz naslednjih Hrvat- ska 3 točke, Bosna in Hercegovina 3 točke, Sr- bija 4 točke, Slovenija 3 točke, Makedo- nija 3 točke.

DNEVNE VESTI

DIT, strojna sekcija, vabi na množični sestanek vse strojne inženirje in tehnike, ki bo v torek ob 17. uri v Litostroju v kinodvorani (nova industrijska šola, dohod ob poti za remizo), Tov. inž. Struna Al- bert bo okviru tedna tehniške predaval- »O zgodovini vodnih pogonskih strojev«.

Slovenska knjižnica pri Poverjenosti za kulturo in umetnost MLO v Ljubljani, Go- sposka ulica 15-1, je odprta za običnost vsak dan od 7-14, ob torkih in petkih pa še dopoldne od 15-18. — Uprava. 1487

KONCERTI

V torek 7. junija nastopi v filharmoni- čni dvorani Plomirski pevski zbor gim- nazije iz Kamnika. Zbor vodi prof. Viktor Mihelič. Začetek ob 17. uri. Sedeži po 10 in 8 din. stojišča po 5 din. Knjižarna muzikalij.

Opozarjamo na koncert mešanega zbora Slovenske filharmonije, ki bo jutri ob 20. v Uniju. Spored vsega izbrana dela slo- venskih in jugoslovanskih skladateljev. Di- rigira Rado Simoniti. Vstopnice Knjižar- na muzikalij.

Akademija za glasbo priredi danes dva nastopa svojih gojencev in slušateljev. Ob 17. uri je prireditev z mešanim spore- dom v Filharmoniji, ob 20. uri pa operna produkcija v opernem gledališču. Na obe prireditvi opozarjamo vse, ki se zanimajo za glasbo. Za operno produkcijo so vstop- nice pri operni blaginji, za Filharmonijo pa v Knjižarni muzikalij.

KINO

LJUBLJANA UNION: angleški film »Ham- let« (brez tednika). Predstava samo ob 15. — MOSKVA: sovjetski film »Admiral Nahimov«, tednik. — SLOGA: sovjetski film »Pastir in pastirica«, tednik. — Predstava ob 16.15, 18.15 in 20.15. — TI- VOLI: sovjetski barvni film »Mladost naše domovine«, tednik. — Predstava ob 20.30. — TRIGLAV: sovjetski film »Cir- knar«, tednik. — Predstava ob 20. — SI- SKA: jugoslovanski film »Slavica«, ted- nik. — Predstava ob 20.

MARIBOR PARTIZAN: sovjetski film »Ta- hir in Zuhra«, tednik. — UDARNIK: av- strijski film »Otroci Pratre«, tednik. — Predstava ob 16.30, 18.30 in 20.30.

CELJE METROPOL: italijanski film »Tragična ločitev«, tednik. — DOM: angleški film »Karneval«, tednik. — KAMNIK: nemški film »Nekje v Berli- nu«, tednik.

KRANJ MESTNI: nemški film »Zakon v senji«, tednik.

PTUJ: sovjetski film »Mlada garda, I. del, tednik.

GLEDALISCE

Drama — Ljubljana

Ponedeljek, 6. ob 20: Akademija slophi: Proslava ustanovitve prvega slovenskega zaroda in šole za slope.

Torek, 7. ob 20: Moliero-Vidmar: »Sola za žene«. Abonma D.

Sreda, 8. ob 19.30: Shakespeare: »Hamlet«. Abonma Drama I.

Opera — Ljubljana

Ponedeljek, 6. ob 20: Ponovitev produkcije opernega oddelka Akademije za glasbo. Izven.

Torek, 7. ob 20: Musorgski: »Sorodniški se- jem«. Zaključena predstava za sindikato.

Sreda, 8. ob 20: Puccini: »Tosca«. Gostova- nje Valerie Heybalove. Zaključena pre- stava za sindikato.

Četrtek, 9. ob 20: Verdi: »Traviata«. Za- ključena predstava za LMS.

SKUD »JOZE LACKO« PTUJ GLEDALISCE

Torek, 7. ob 20: Skvarčin-Vidmar: »Izpit za življenje«. Režija P. Dekman, devetili- v. Okviru republiškega tekmovanja. Cene znizane.

SAH

Gligorič : Stahlberg

4 in pol : 3 in pol (1)

Včeraj je bila v Beogradu v dvorani »Rulone« odigrana deveta partija šahov- skega dvoboja Gligorič : Stahlberg. Partija je bila prekinjena v 43. potezu. Ob prekri- nitvi ima Gligorič kmeta več ter tako izg- de na zmago. Danes bo igrala deseta par- tija, jutri pa se bo nadaljevala prekinjena partija.

INDIVIDUALNO PRVENSTVO JA V LJUBLJANI

17. kolo: Milanović — Skoti 0:1, Nepužan — Savič 0:1, Lakić — Balkanski 0:1, Bar- baros — Hof 0:1, Nišić — Jovanović 0:1, Gajski — Flanjak 3/4, Vujadinović — Iva- nič 1:0, Valentinič — Mikulić 1:0, Sebe- ščen — Pecedulić 1:0; Mali — Baznik in Nožić — Čajdler sta prekinjena.

18. kolo: Skoti — Hof 1:0, Savič — La- kić 1:0, Balkanski — Barbaros 0:1, Čajdler — Mali 1:0, Jovanović — Nepužan 1:0, Ivančič — Nožić 1:0, Mikulić — Vujadino- vič 1:0, Flanjak — Nišić 3/4, Pecedulić — Valentinič 1:0; Milanović — Mohoriš in Baznik — Gajski prekinjeno.

Stanje po 18. kolu: Skoti 15 in pol, Mo- horiš 13 (1), Valentinič 12, Jovanović 11 in pol, Pecedulić 11, Savič 10 in pol, Mali 10 (1), Mikulić, Sebeščen 10, Ivančič 9 in pol, Gajski 9 (1) itd.

Gligoričova obramba damskega gambita, 8. partija.

Bell: Stahlberg. Črni: Gligorič. 1. d4, d5, 2. e4, e6, 3. Sc3, c4, 4. e3, Sf6, 5. Sf3, Sd7, 6. Dc2, Ld6, 7. e4, d5, 8. Se4, 9. Se4, 10. Dc4, 11. Dc2, 12. e5, 13. Dc3, 14. Lb4, 15. Kc2, 16. 0-0, 17. Td1, Dc7, 18. Kf1, 19. e5, 20. Sf3, 21. h6, 22. Sf4, 23. h3, 24. Sf3, 25. Sc3, Dh4, 26. hg, 27. Sf4, 28. Kf1, 29. Dd3, 30. Kf2, 31. Df2, 32. Sf4, 33. Ld2, 34. Lc3, 35. Le3, 36. Df2, 37. Sf3, 38. Sd6, 39. Dd6, 40. Le4, 41. Dd4, 42. Df3, 43. Sf4, 44. Tf7, 45. Td3, 46. Tf5, 47. Sf3, 48. Tf4, 49. Tf3, 50. Kf3, 51. Ld4, 52. Kf7, 53. Te3, 54. Tf5, 55. Kh2, 56. Kh3, 57. h5, 58. Te4, 59. g4, 60. hg, 61. Kd4, 62. tu je bila partija prekri- njena in Gligorič je kuvertiral 41.

Tač, 42. Tf4, Te2, 43. Sf4, 44. Te4, 45. Le3, 46. Sf3, 47. h4, 48. Td2, 49. Lg3, 50. Td2, 51. Ta2, 52. e5, 53. h5, 54. Lh4, 55. Te2, 56. Sf4, 57. Ta4, 58. Lf3, 59. Td4, 60. Tf4, 61. Sf4, 62. Ta4, 63. Kf3, 64. Sf4, 65. Lb8, 66. b5, b6, b7, b8, b9, b10, b11, b12, b13, b14, b15, b16, b17, b18, b19, b20, b21, b22, b23, b24, b25, b26, b27, b28, b29, b30, b31, b32, b33, b34, b35, b36, b37, b38, b39, b40, b41, b42, b43, b44, b45, b46, b47, b48, b49, b50, b51, b52, b53, b54, b55, b56, b57, b58, b59, b60, b61, b62, b63, b64, b65, b66, b67, b68, b69, b70, b71, b72, b73, b74, b75, b76, b77, b78, b79, b80, b81, b82, b83, b84, b85, b86, b87, b88, b89, b90, b91, b92, b93, b94, b95, b96, b97, b98, b99, b100, b101, b102, b103, b104, b105, b106, b107, b108, b109, b110, b111, b112, b113, b114, b115, b116, b117, b118, b119, b120, b121, b122, b123, b124, b125, b126, b127, b128, b129, b130, b131, b132, b133, b134, b135, b136, b137, b138, b139, b140, b141, b142, b143, b144, b145, b146, b147, b148, b149, b150, b151, b152, b153, b154, b155, b156, b157, b158, b159, b160, b161, b162, b163, b164, b165, b166, b167, b168, b169, b170, b171, b172, b173, b174, b175, b176, b177, b178, b179, b180, b181, b182, b183, b184, b185, b186, b187, b188, b189, b190, b191, b192, b193, b194, b195, b196, b197, b198, b199, b200, b201, b202, b203, b204, b205, b206, b207, b208, b209, b210, b211, b212, b213, b214, b215, b216, b217, b218, b219, b220, b221, b222, b223, b224, b225, b226, b227, b228, b229, b230, b231, b232, b233, b234, b235, b236, b237, b238, b239, b240, b241, b242, b243, b244, b245, b246, b247, b248, b249, b250, b251, b252, b253, b254, b255, b256, b257, b258, b259, b260, b261, b262, b263, b264, b265, b266, b267, b268, b269, b270, b271, b272, b273, b274, b275, b276, b277, b278, b279, b280, b281, b282, b283, b284, b285, b286, b287, b288, b289, b290, b291, b292, b293, b294, b295, b296, b297, b298, b299, b300, b301, b302, b303, b304, b305, b306, b307, b308, b309, b310, b311, b312, b313, b314, b315, b316, b317, b318, b319, b320, b321, b322, b323, b324, b325, b326, b327, b328, b329, b330, b331, b332, b333, b334, b335, b336, b337, b338, b339, b340, b341, b342, b343, b344, b345, b346, b347, b348, b349, b350, b351, b352, b353, b354, b355, b356, b357, b358, b359, b360, b361, b362, b363, b364, b365, b366, b367, b368, b369, b370, b371, b372, b373, b374, b375, b376, b377, b378, b379, b380, b381, b382, b383, b384, b385, b386, b387, b388, b389, b390, b391, b392, b393, b394, b395, b396, b397, b398, b399, b400, b401, b402, b403, b404, b405, b406, b407, b408, b409, b410, b411, b412, b413, b414, b415, b416, b417, b418, b419, b420, b421, b422, b423, b424, b425, b426, b427, b428, b429, b430, b431, b432, b433, b434, b435, b436, b437, b438, b439, b440, b441, b442, b443, b444, b445, b446, b447, b448, b449, b450, b451, b452, b453, b454, b455, b456, b457, b458, b459, b460, b461, b462, b463, b464, b465, b466, b467, b468, b469, b470, b471, b472, b473, b474, b475, b476, b477, b478, b479, b480, b481, b482, b483, b484, b485, b486, b487, b488, b489, b490, b491, b492, b493, b494, b495, b496, b497, b498, b499, b500, b501, b502, b503, b504, b505, b506, b507, b508, b509, b510, b511, b512, b513, b514, b515, b516, b517, b518, b519, b520, b521, b522, b523, b524, b525, b526, b527, b528, b529, b530, b531, b532, b533, b534, b535, b536, b537, b538, b539, b540, b541, b542, b543, b544, b545, b546, b547, b548, b549, b550, b551, b552, b553, b554, b555, b556, b557, b558, b559, b560, b561, b562, b563, b564, b565, b566, b567, b568, b569, b570, b571, b572, b573, b574, b575, b576, b577, b578, b579, b580, b581, b582, b583, b584, b585, b586, b587, b588, b589, b590, b591, b592, b593, b594, b595, b596, b597, b598, b599, b600, b601, b602, b603, b604, b605, b606, b607, b608, b609, b610, b611, b612, b613, b614, b615, b616, b617, b618, b619, b620, b621, b622, b623, b624, b625, b626, b627, b628, b629, b630, b631, b632, b633, b634, b635, b636, b637, b638, b639, b640, b641, b642, b643, b644, b645, b646, b647, b648, b649, b650, b651, b652, b653, b654, b655, b656, b657, b658, b659, b660, b661, b662, b663, b664, b665, b666, b667, b668, b669, b670, b671, b672, b673, b674, b675, b676, b677, b678, b679, b680, b681, b682, b683, b684, b685, b686, b687, b688, b689, b690, b691, b692, b693, b694, b695, b696, b697, b698, b699, b700, b701, b702, b703, b704, b705, b706, b707, b708, b709, b710, b711, b712, b713, b714, b715, b716, b717, b718, b719, b720, b721, b722, b723, b724, b725, b726, b727, b728, b729, b730, b731, b732, b733, b734, b735, b736, b737, b738, b739, b740, b741, b742, b743, b744, b745, b746, b747, b748, b749, b750, b751, b752, b753, b754, b755, b756, b757, b758, b759, b760, b761, b762, b763, b764, b765, b766, b767, b768, b769, b770, b771, b772, b773, b774, b775, b776, b777, b778, b779, b780, b781, b782, b783, b784, b785, b786, b787, b788, b789, b790, b791, b792, b793, b794, b795, b796, b797, b798, b799, b800, b801, b802, b803, b804, b805, b806, b807, b808, b809, b810, b811, b812, b813, b814, b815, b816, b817, b818, b819, b820, b821, b822, b823, b824, b825, b826, b827, b828, b829, b830, b831, b832, b833, b834, b835, b836, b837, b838, b839, b840, b841, b842, b843, b844, b845, b846, b847, b848, b849, b850, b851, b852, b853, b854, b855, b856, b857, b858, b859, b860, b861, b862, b863, b864, b865, b866, b867, b868, b869, b87